

Abonamentul:

pe 1 an 6 cor.
pe 1/2 an 3—
pe 1/4 an 1-50

ROMANIA:

pe 1 an 10 lei
pe 1/2 an 5—

TARA NOASTRA

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Vorbirea de deschidere

ținută de vice-prezidentul A. Bârseanu la adunarea generală a Asociației, în Sibiu, în 12 Octomvrie n. 1909.

*Exelență, Inalt Prea sfințite Părinte!
Doamnelor și Domnilor!*

Sunt abia 4 ani, de când Asociația noastră s'a intrunit mai pe urmă în acest oraș, cu prilejul deschiderii sărbătorești a clădirii, în care ne aflăm în aceste clipite. De atunci adunările generale ale însoțirii noastre culturale s'au ținut în 3 puncte extreme ale regiunilor locuite de Români în această patrie: în Brașov, în Bistrița și în Șimleul-Silvaniei.

Dacă însă de astădată, în urma mai multor împrejurări a trebuit să părăsim punctele marginase și să ne intrunim de nou în obârșia Asociației noastre, avem cel puțin mulțumirea, că putem fi din nou în locul acela, de unde a pornit acest izvor dătător de viață, menit a reimprespăta sufletește întreg neamul nostru din această patrie, ne putem înfățișa mai cu înlesnire înaintea ochilor noștri sufletești figurile acelor bărbați vrednici, cari l'au scos la iveală și i-au dat curs prin veacuri și generații, le putem judeca mai bine intențiile, le putem prețui după cuviință meritele, și însufletindu-ne de exemplul lor, vom căuta să urmărim și noi pe calea deschisă de dânșii. În deosebi avem privilegiu a ne aduce aminte de bărbatul acela epocal, căruia o parte mare din poporul nostru are a-i mulțami așa de mult, care a stat la leagănul Asociației noastre, ocrotind-o cu brațul său părintesc și arătându-i calea, ce avea să o urmeze în viitor, și dela nașterea căruia s'a implinit nu de mult o sută de ani.

Eră înainte de aceasta cu aproape o jumătate de veac. Poporul nostru, trezit din „somnul cel de moarte” prin zguduirea produsă de curentul electric al anilor vijelioși 1848/9, căută să-și asigure și el în această patrie o poziție vrednică de numărul și de destoinicia lui. Convins, că numai prin luminarea minții își poate erol un viitor mai fericit, el aduse pe altarul științei și al culturii jertfe neașteptat de mari pentru un popor abia scăpat de iobăgie, și pe timpul absolutismului de 10 ani, ce urmă după suprimarea Revoluțiunii, el ridică în toate părțile țării institute de învățământ mai mari și mai mici, care începură a lumina întocmai ca seara stelele pe cer. Teascurile, oprite atâta vreme pentru Români, începură a se pune în mișcare și ici colea începu a se ivi câte o cărticică, câte un calendar sau câte o gazetă românească. Intreagă viața socială, economică și culturală a poporului nostru se putea asemăna cu un părau, care simțind razele căldute ale soarelui de primăvară, își desbracă cojocul său de ghiță și pornește năvalnic, vesel și plin de încredere, la vale.

În acele clipite de redesteptare națională o seamă de bărbați, cei mai mulți oameni tineri, voind a grăbi și mai mult sborul de înaintare al poporului lor și a intruni spre același scop nizuințele neamului întreg, care lucraseră până acum izolate, se gândiră la înființarea unei în-

soțiri obștești românești, care să aibă ca scop sprijinirea tinerei literaturi naționale și răspândirea culturii în straturile cele mai mari ale poporului, și la care să poată lua parte ori care Român cu tragere de inimă pentru înaintarea neamului său, fără deosebire de stare socială și de confesiune.

Eră o idee nouă aceasta, o idee, care multora li-se va fi părut în timpul acela îndrăsneată și grea de îndeplinit, mai cu seamă știindu-se că împrejurările vitrige ale trecutului îi împărțise pe Români în două tabere, care rar avuseră privilegiu a se regăsi una pe alta, ca bunăoară în mărețele zile din primăvara anului 1848. Eră însă la tot cazul o idee fericită, o idee mântuitoare, care trebuie să ne fie program pentru toate timpurile, o idee, care în adevăr merită să fie adusă la îndeplinire.

Dar pentruca această idee să se poată intrupa, eră lipsă de o minte conducătoare, de un bărbat cu vază, care să ia în mâinile sale conducerea întreprinderii plănuite și care să mijlocească recunoașterea ei din partea autorităților politice mai înalte, ceea ce nu eră ușor de obținut în timpurile acelea de guvernare aspră, când libertățile publice erau suspendate și când ori și ce mișcare socială sau politică era urmărită cu ochi de Argus.

Privirile tuturor se îndreptară de sine în acele clipite spre marele Arhiereu Andreiu Șaguna, care dăduse dovezi așa de strălucite de bărbăție și de pricepere în vâlmășagul anilor 1848/9, care lucrase cu aceeași energie în cursul Domniei absolutiste pentru înaintarea poporului său și a bisericii sale, și care se bucură de o trecere deosebită în cercurile cele mai înalte politice, cunoscut fiind ca unul din sfetnicii cei mai de încredere ai Coroanei.

Și Șaguna, înțelegând însemnătatea ideii, ce bătea la poarta vieții, nu stete un minut pe gânduri, ci îndată se puse în serviciul ei, cu toată bărbăția și cu toată seriozitatea, ce-l caracterizau. El puse numele său alături de al nemuritorului Arhiepiscop și Metropolit Alexandru Sterea Șuluțiu în fruntea petiției din 10 Maiu 1860, adresată Locotenentei transilvane și subscrisă de 171 bărbați de ambele confesiuni, preoți și mireni, prin care se cerea voie pentru ținerea unei adunări consultative în vederea întemeierii societății plănuite și în care se accentuiază încă la început adevărul: „Nu suferă nici o îndoială, că fundamentul întâi al înfloririi fiecărui stat este cultivarea morală și luminarea poporului, și bunăstarea lui prin astea condiționată”; la invitarea lui, trei fruntași ai neamului: nemuritorii Gheorghe Bariț și Timoteiu Cipariu, precum și venerabilul domn Ioan Pușcariu, octogenarul de astăzi, de care ne bucurăm că-l vedem încă în viață, au lucrat trei proiecte de statute, din care Șaguna însuși a combinat unul, pe care l-a înaintat prin Guvernul provincial transilvan Cancelariei aulice spre orientare pentru concederea adunării de constituire; sub conducerea lui se țină în zilele de 9—11 Martie v. 1861 această adunare, numită „conferință”, în care se desbătură și se votară normele fundamentale ale însoțirii noastre, care rămaseră în vigoare până în anul 1897, și după ce aceste

norme primară aprobarea Prea Înaltă, tot sub conducerea lui se țină aici în Sibiu, în zilele de 23—26 Octomvrie v. 1861, prima Adunare generală a noiei însoțiri culturale, în care se înscriseră cei dintâi membri ai ei, se făcū în consonanță cu Statutele, constituirea ei pe trei ani de zile, alegându-se ca primul președinte al ei însuși Șaguna, iară ca vicepreședinte eruditul canonic Timoteiu Cipariu, se numiră câțiva bărbați meritați, români și străini, ca membri onorari, iară zelosul Gheorghe Bariț, ales cu unanimitate ca prim-secretar, prezentă o serie de propuneri pentru activitatea literară viitoare a Societății acum inaugurate.

Așa se începură, sub conducerea marelui și în veci neuitatului Arhiereu, lucrările Asociației noastre, la început în cadre de tot modeste, din cauza lipsei de mijloace materiale, iară mai târziu cu o intensitate din ce în ce mai mare.

În vara anului 1862 Șaguna conduse memorabila Adunare din Brașov, împreună cu o expoziție de manufacturi, prima expoziție românească în țara noastră și, poate, și dincolo de munți, iară în vara anului 1866, chemat din nou la cârma tinerei Asociații, conduse adunarea din Alba-Iulia, unde, întocmai ca la Brașov, ambii Arhipăstori ai bisericilor române din patrie se aflau unul lângă altul, în mijlocul credincioșilor lor, doritori de înaintare.

Astfel nemuritorul Arhiereu, dela nașterea căruia s'a implinit înainte cu câteva luni 100 de ani, a condus primii pași ai însoțirii noastre culturale, dându-i duh din sufletul său înalt și plin de înțelepciune, încălzind-o cu căldura inimei sale doritoare de bine și ocrotindu-o de toate piedecile și primejdiile, ce i-s'ar fi putut ivi în cale.

El, care în anii 1860—1865 a desfășurat o activitate atât de mare politică, care tocmai în timpul acesta lucră fără preget pentru regenerarea bisericii sale și pentru emanciparea ei de sub jugul străin, totuși află vreme și pentru ședințele Comitetului central al Asociației, cari se țineau într'o modestă sală a seminarului și nu pregetă a da toată băgarea de seamă și unor lucruri, care altora, poate, li s'ar fi părut de puțină însemnătate, ca de pildă conferirea stipendiilor pentru tinerii dela școlile mai înalte, ajutorării meseriașilor, sau fixării vre-unui modest premiu pentru vre-o publicație de interes obștesc.

Dar oamenii mari se cunosc de obicei tocmai după seriozitatea, cu care tractează chiar și lucrurile mici.

Ce privește chipul, cum înțelegea Șaguna menirea Asociației, entuziasmul său pentru dânsa, încrederea ce o avea în viitorul ei, dar totodată și așteptările, ce le avea dela ea, toate acestea le vom cunoaște mai bine, dacă vom receti cu băgare de seamă vorbirile ținute de dânsul cu prilejul diferitelor adunări, pe cari le-a condus.

Astfel la deschiderea conferinței prealabile pentru întocmirea Statutelor, din Martie 1861, pornind dela adevărul, că omul, dacă voiește să se simtă fericit, trebuie să cultiveze puterile sale trupesti și intelectuale, vorbește astfel: „Este așadară lucru prea firesc, că noi știind chemarea noastră ca oameni sociali și cunoscând trebuințele noastre, precum și auzind și înțelegând

glasul cel puternic al veacului civilizată, în care trăim, nu putem neglija acea datorie, cu carea suntem deobligați către noi înșine și către toți aceia, cari ne stau mai deaproape, adică către conaționalii și compatrioții noștri. Noi... *simțim în noi o putință de a ne perfecționa pre noi și pre ai noștri prin mijloacele libertății naționale*, și spre a ajunge aceea, ne-am hotărât a ne consolida într-o asociațiune bine organizată, care 'și face sieși de problemă promovarea literaturii și culturii poporului nostru român, precum și înaintarea industriei și a agriculturii în sînul nației noastre“.

Convingerea lui despre valoarea culturii și despre trăinicia monumentelor spirituale o exprimă în aceeași vorbire în următoarele cuvinte caracteristice: „Totuș eu într'acolo 'mi dau părerea mea, că monumentele materiale ale unui period cult se pot nimici prin mâni barbare și o nație liberă se poate lipsi de libertate prin niște legi draconice; *însă monumentele spirituale și moravurile cele morale, precum și valoarea lor, rămân pentru toți timpii nerăsturnavere, căci acestea sunt mai pre sus de ori-ce putere silnică și fizică; de ele nu se poate atinge mâna barbarului; furul nu le poate fură; moliile nu le pot mîncă.*“

Și de oare-ce însoțirea, ce eră în formare, avea de scop înaintarea spirituală a poporului român, el îi promite din partea sa tot sprijinul, încheiînd vorbirea sa cu cuvintele: „In sfârșit din parte-mi mă oblig, că voiu sprijini scopul Asociațiunii noastre, încât va sta în puterile mele, *căci acî voiu fi norocos a auzî sunetele cele dulci ale limbei mele materne*, care de străini nu s'au învrednicit de atențiune, înșă acelea cu atîta mai scumpe sunt inimei mele!“

Iar adunarea din Octomvrie 1861, prin care s'a inaugurat activitatea Asociației așa de mult dorite, el o deschide printr'un însuflețit cuvânt, pe care-l începe astfel: „Iată, domnilor, a sosit ziua cea dorită pentru înființarea unei Asociațiuni, carea să aibă de problemă „literatura română și cultura poporului român“. Mărturisesc sincer convingerea mea, că eu problema Asociațiunii noastre o caracterizez pe cât de nobilă și frumoasă și unică în felul său astăzi în întreaga națiune din toate părțile, unde se află ea, pe atîta și de serioasă și grea, *pentru că cere o perseveranță de fer și un sacrificiu din inimă.*“

El recomandă tinerei însoțiri susținerea legăturilor cu trecutul și membrilor ei recunoștință față cu bărbații meritați, cari și mai 'nainte au ostenit pentru luminarea poporului nostru, zicînd: „... Deși Asociațiunea noastră este cea dintâiu în felul său la noi, totuși vocea trecutului ne spune, că pe lângă aceea, că până astăzi n'am avut nici-o Asociațiune formală și din partea Statului recunoscută și aprobată, carea s'ar fi ocupat cu literatura română și cultura poporului, zic pe lângă toate acestea, totuși au fost bărbați români singuratici, cari prin scrierile lor și edarea acelor la lumină s'au meritat prea mult pe terenul literaturii române și cultivarea poporului. Astfei de bărbați naționali binemeritați pentru cultura literaturii române și cultivarea poporului român am avut noi și până acum, și li avem și astăzi pretutindeni, pe unde se află națiunea noastră. Așa-dară *aducerea aminte de acești bărbați români binemeritați recomand eu Asociațiunei.*“

Și termină cu următoarea inimioasă Îmbărbătare: „Domnilor, masa dulcii maicii noastre este pregătită pentru oaspeți mulți; maica noastră a fost până acum îmbrăcată în doliu, dar de acum înainte se îmbracă ea în haină de nuntă și pofteste la masă pe toții fiii săi, ca să strălucească și ea în și cu casa sa, și să înnoiască pe fiii săi, precum se înnoiesc tinerețele vulturului!“

Iar la sfârșitul adunării rostește aceste mișcătoare, înțelepte și profetice cuvinte: „Ne-am adunat în caritate; ne despărțim în caritate. Dea Dumnezeu, ca până la capătul veacului să fie tot așa! Să ne mai întâlnim la masa mamei noastre comune; să ne indulcim de limba, naționalitatea și de toate, câte sunt ale Românului. — Luați seama, în ce momente și în care epocă viețuim!... Popoarele mai 'nainte au putut trăi fără literatură; iară astăzi așa ceva este curat peste putință. — Feudalismul aristocratic s'a delăturat prin desvoltarea puterii inorale și cunoașterea legilor firești; a pășit în locul aceluia egalitatea de drepturi și egala îndreptățire. *Să nu uităm însă, că puterea minții și a geniului, științele și artele sunt, care în zilele noastre dau popoarelor tărie și le asigură viitorul!*“

Așteptările, ce le nutriă în inima sa marele Arhiereu față de tînăra Asociație, se pot vedea bine din cuvântul său de deschidere, ținut în 16 Iulie v. 1862 la adunarea generală din

Brașov în care, după ce vorbește de alipirea tradițională a Românilor față de graiul lor strămoșesc și despre nizuințele lor din timpurile mai nouă de a înainta în cultură, urmează astfel: „De aceea tare cred, că sub scutul unor asemenea convingeri corecte și principii sănătoase, precum am amintit mai sus, va spori desigur literatura și cultura poporului român peste toată așteptarea și Asociațiunea va vedea toate așteptările sale coronate cu succesul dorit, pentru-că nu vor trece multe zeci de ani, și vom vedea literatura limbei noastre la asemenea grad de cultură cu celelalte limbi culte; școalele și instituturile literare, ca unicele mijloace de cultura națiunii le vom vedea și noi în stare înfloritoare; vom vedea satele și orașele române regulate și înaintate; nu vor trece multe zeci de ani, și vom vedea acolo grădini și holde frumoase cultivate, bogate de pomi fructiferi, unde până eri alaltăeri erau numai pălămide și alte erburi sălbătice; nu vor trece multe zeci de ani și ne vom bucura, văzînd economia rațională la plugarii noștri, înflorirea artelor și a tot felul de măestrii la Românii noștri... Pe scurt, nu vor trece multe zeci de ani și națiunea română va fi regenerată și întinerită în puterile sale intelectuale, industriale și materiale, pentru-că națiunea este setoasă după cultură și luminare, iar membrii acestei Asociațiuni nu vor cruța nici un sacrificiu, ce ar condiționa un viitor mai fericit și proprășirea națională!“

Iată cum înțelegea Șaguna menirea Asociațiunii noastre; iată ce așteptări mari, — poate, chiar prea mari, dar în tot cazul explicabile în acel timp de avînt național, — avea el dela ea; eată, ce câmp larg de activitate desfășură el înaintea ochilor acelor, cari se înrolaseră sub steagul ei pururea biruitor! Și dacă astăzi, după aproape 50 de ani, suntem încă departe de realizarea prevestirilor ademenitoare, cuprinse în aceste cuvinte menite a îmbărbăta și pe care am îndrăsnit a le reaminti și cu altă ocaziune, vina nu este numai a noastră, ci în mare parte a împrejurărilor, care de atunci s'au schimbat în multe privințe, și, poate, nu tocmai în favoru nostru.

Aceasta însă nu trebuie să ne descurajeze în nizuințele noastre, ci dimpotrivă să ne îmbărbăteze, căci valoarea unui om, cât și a unui popor, se arată tocmai în energia, cu care știe birul piedicile ce-i stau în calea sa spre înain-

FOILETON.

CHARLES BAUDELAIRE.

— Traduceri în proză. —

Vampirul.

Tu care-ai pătruns, ca o lovitură de cuțit, în inima mea plîngătoare; tu care, puternică asemeni unei cete de diavoli, nebună și împodobită îți făcuși din sufletul meu înjosit, patul și moșia ta; ticăloasă căreia m'am legat ca osânditul de lanț, ca jucătorul încăpăținat, de joc, ca bețivul de clondir, ca stărvul de viermi,

— Blestemată, fii blestemată!

Am rugat paloșul sprinten să-mi recâștige libertatea, și-am spus otravei viclene să-mi ajute lașitatea. Vai, otrava și paloșul m'au disprețuit și mi-au spus:

„Nu ești vrednic să fii scos din robiați blestemată, netrebnicule! Dacă sfortările noastre te-ar scăpa de stăpînirea ei, sărutările tale ar reinvia cadavrul vampirului tău!“

Remușcări postume.

Când vei dormi, frumoasa mea întunecată, în fundul unui monument clădit în marmoră neagră, și când nu vei avea în loc de casă și culcuș, decât o pivniță umedă, decât un șant adâncit;

Când peatra, apăsându-ți pieptul fricos și coapsele tale 'mlădiate de-o lene fermecătoare, îți va împiedeca inima să mai bată și să mai voiască, și picioarele să-și mai urmeze drumul lor nebunatic.

Mormântul, duhovnic al visului meu nesfârșit (căci mormântul înțelege-va întotdeauna pe poet), în timpul lungilor nopți de nesomn,

Îți va spune: „La ce-ți folosește, curtizană nedesăvârșită, să nu fi cunoscut ceia ce plîng morții!“

— Și vermele-ți va roade pielea ca o remușcare.

Semper eadem.

„De unde-ți vine, spunea, tristeța asta ciudată, urcînd ca marea pe stîncă neagră și goală?“

— Când inima noastră și-a făcut odată culesul, a trîl e un rău! E o taină cunoscută de toți,

O durere foarte simplă și nu misterioasă, și ca bucuria strălucitoare pentru toți. Ince-tează dar să mai cauți, frumoasă cercetătoare! Și, oricît ți-ar fi de dulce glasul, — taci.

Taci, neștiutoareo! suflet încântat întotdeauna! Gură cu răs de copil!... Mai mult chiar decât viața, moartea ne ține ades cu legături suptiri.

Lasă, lasă-mi inima să se îmbete de-o minciună, să se cufunde 'n ochii tăi frumoși ca într'un vis frumos, și să doarmă neîntrerupt, în umbra genelor tale!

Inger plin de veselie...

Inger plin de veselie, cunoști tu mahnirea, rușinea, remușcările, sughițurile, urătul și nedelușita groază a acelor nopți înspăimîntătoare, cari strîng inima ca o hîrtie mototolită? Inger plin de veselie, cunoști tu mahnirea?

Inger plin de bunătate, cunoști tu ura, pumnii încleștați în umbră și lacrimile de fier, când răzbunarea își strigă chemarea drăcească, și se face căpitanul minții noastre? Inger plin de bunătate, cunoști tu ura?

Inger plin de sănătate, cunoști tu frigurile, cari își tărăsc picioarele dealungul marilor ziduri ale spitalului palid, ca niște surghiuniți, căutînd soarele slab și tremurîndu-și buzele? Inger plin de sănătate, cunoști tu frigurile?

Inger plin de frumusețe, cunoști tu sbărciturile și frica de-a nu îmbătrîni și acea hidoasă grijă de-a citi tainica groază a devotamentului, în ochii din cari ne-au bătut ochii însetați? Inger plin de frumusețe, cunoști tu sbărciturile?

Inger plin de fericire, bucurie și lumină, David murind ar fi cerut sănătatea din jurul

tare și fericire. Și calea spre această biruință no-o arată Șaguna în vorbirea sa din Alba-Iulia, din vara anului 1866, când, poate, și pe el îl părăsiseră unele din iluziile, ce și-le făcuse cu câți-va ani mai înainte. Ea este *munca*, munca neobosită, munca pe toate terenele, care oțelește pe individ, îi agerește mintea, îl înalță moralicește, îi desvoaltă încrederea în sine; munca, acel mijloc fermecător, care regenerează națiile, le întărește, le îmbogățește, le moralizează și care singură este în stare a le asigura viitorul pentru toate timpurile!

De asemenea principii a fost călăuzit Șaguna în întreaga viață sa și aceste principii mântuitoare le propagă el și în mijlocul însoțirii culturale, ce și-l alesese de conducător.

Își poate închiplu ori și cine, ce efect făceau cuvintele acestui bărbat cu înfățișare maiestuoasă, și mai cu seamă pilda lui nobilă de activitate neobosite, de jertfire de sine și de devotament pentru binele obștesc, asupra contemporanilor săi, grupați în jurul acestei Asociații! Toți priveau la el cu cel mai mare respect, cu toții recunoșteau superioritatea lui și cu toții erau convingși, că destinele tinerei Asociații nu puteau fi încredințate în mâni mai bune.

Convingerei acesteia i-a dat expresiune în suși nemuritorul Timotei Cipariu în clasică sa cuvântare din Sibiu, din toamna a 1861, în care, după-ce vorbește cu toată competența și cu cea mai mare însuflețire despre însemnătatea limbei materne și după-ce urează viața îndelungată și roade bogate tinerei plante, — Asociației, — ce tocmai se plantă și pe care o numește „razim al naționalității române“, se întoarce către conducătorul noului așezământ cultural și zice: Să urăm, domni și frați, și acelui mare bărbat al națiunii, carele dela început cu căldură a cuprins la sinu-și și fără preget a condus până în momentul de acum idea acestei Asociații, care astăzi din idee trece în realitate; să-i urăm din inimă călduroasă, cu sinceritate nefățărită și cu răsunet străbătător, ca cel-ce-l-a înălțat la această mare treaptă, să-i însuflească purtarea de grijă părintească pentru națiunea română, nu numai în cele sante și d-zești, ci și în cele-ce se țin de bunăstarea unui popor demn de o soartă mai bună, — de bunăstare nu numai materială, ci mai vărtos de aceea stare eminentă, ce distinge pe o națiune cultă de către un popor, precum cuvântul distinge pe om de alte viețuitoare pe acest pă-

mânt. Să-i urăm ca să-și vadă efectuate intențiunile marinimoase, ce le nutrește către națiunea română, să-și vadă națiunea fericită, mai fericită de cum o văzuse la începutul păstoriei sale; să-și vadă mângâierea cu ochii, repausul și mulțămirea sufletului încă și în viața aceasta. Să-i urăm zile fericite în mijlocul națiunii ajunse la fericire, zile multe și împreunate cu neîncetată mulțămire din partea acestei națiuni bune și tânăre simțitoare, cerând și rugându-ne ca și de aici înainte să binevoiască a cuprinde ș'a adăposti, a ajuta și a sprijini această tânăra societate, pe care o-a iubit și o-a ocrotit dela leagăn până în momentul de față*.

Iar vrednicul și în veci neuitatul G. Bariț, despre care se știe, că nu eră totdeauna în consonanță de vederi cu Șaguna, mai cu seamă în ceea-ce primește cestiunile politice, zice într'un tractat al său, în care vorbește despre primii 15 ani ai „Asociațiunii“ și în care citează cuvintele rostite de marele Arhiepiscop la încheierea adunării generale din toamna a. 1891: „Acestea sunt cuvintele acelui prelat ilustru carele pe lângă necurmata sa laboare pentru scoaterea credincioșilor săi din întunec și din umbra morții, în tot timpul arhieriei sale a înăvuit literatura noastră cu cărți școlastice și bisericesti, compuse sau traduse de el. Avea mare drept Mitropolitul Andreiu a provoca și pe alții, ca să facă asemenea“.

Și în opul său din urmă „Părți alese din Istoria Transilvaniei“, vol. III, vorbind despre înaintarea bisericii române răsăritene din patrie sub Șaguna, zice: „Se ceruse un spirit gigantic și o voință neînduplecată, pentru-ca să o regenereze. O adevărată prevedință a fost aceea care-i trimisese pe Andrei baron de Șaguna“. Iar mai încolo, vorbind despre personalitatea marelui Arhiepiscop: „Șaguna a tras în viața sa un plan atât de larg și măret, încât succesorii săi au să lucreze cel puțin o sută de ani, ca să-l vadă realizat întreg“.

Un bărbat providențial a fost Șaguna pentru Asociația noastră, căruia avem a-i mulțami o parte însemnată din înfăptuirea ei, îndrumările cele mai prețioase pentru viitorul ei, și a cărui contribuție de 1050 fl., împreună cu cele 2000 fl., dăruite de fericitul Metropolit Alexandru, au format prima temelie materială a însoțirii noastre culturale.

Cuvine-se deci, să-i fim în veci recunoscători, cuvine-se, ca figura lui bărbătească să o

avem pururea înaintea ochilor noștri sufletești, iar învățăturile lui înțelepte să le avem totdeauna de îndreptar în lucrările Asociației noastre.

Dar lucrările săvârșite de Șaguna în interesul însoțirii noastre culturale sunt numai un episod din activitatea uriașă și binecuvântată, dezvoltată de acest bărbat epocal spre binele și înaintarea neamului nostru românesc. — un episod însă, care stă în strânsă legătură cu întreaga ființă sufletească și cu întreaga vreață atât de puternică a acestui om în adevăr extraordinar.

Partea cea mai însemnată a activității uimitoare a lui Șaguna, precum este în deobște cunoscut, s'a îndreptat în prima linie în favorul bisericii conduse de dânsul, în fruntea căreia o soartă norocoasă îl adusese din anul 1846, mai întâiu ca vicar, apoi ca episcop și în cele din urmă, prin vrednicia lui, ca Arhiepiscop și Metropolit.

El ridică această biserică din starea dejosită, în care tânjise mai înainte; o liberă, cum s'a amintit mai sus, de stăpânirea străină și o înzestră cu o întocmire din cele mai democratice; sub înțeleapta și energica sa ocărmuire se ridică sute de școli populare, două gimnazii, o școală reală și comercială, iar seminarul pentru preoți și învățători se organizează pe baze cu totul nouă; bisericile se înzestră cu fondurile de lipsă; zeci și sute de tineri fură ajutați la continuarea studiilor; se înființează o tipografie, în care se tipăriră numeroase cărți bisericesti și școlare. Înșuș marele Arhiepiscop, în ceasurile de liniște, când îi dau răgaz numeroasele afaceri administrative sau luptele politice, la care a luat o parte așa de activă, apucă condeiul în mână și urmând pilda Arhierilor celor mari ai bisericii noastre: a lui Varlaam și Dosofteiu, a lui Iacob Stamati și a lui Veniamin Costachi, a lui Antim Ivireanul al Ungro-Vlahiei, a lui Chesarie al Râmnicului și al lui Damaschin al Buzăului, scria fără preget, alcătuiind lucrări nouă, unele de o valoare netăgăduită, și îndreptând și reeditând lucrări mai vechi, de care se simția trebuință.

Și ca să pună coroană vieții sale, acest mare bărbat, care și închinase întreaga ființă sa binelui poporului său și bisericii sale, lasă întreaga agonisintă materială a vieții sale în folosul Neamului și al Bisericii.

corpului tău fermecat; dar eu nu-ți cer, Ingere, decât rugăciunile, — inger plin de fericire, bucurie și lumină!

Cântec de toamnă.

Ca mâine, ne vom cufunda în frigul întunecos; adio, lumină vie a verilor noastre prea scurte! A și început să cadă, cu sgomote funebre, lemnul ce răsună pe pardoseala curților.

Toată iarna va intra în ființa mea: manie, ură, fiori, groază, muncă grea și silită, și, ca soarele în iadul său polar, inima mea nu va mai fi decât un bloc roșu și înghețat.

Ascult, înfiorat, fiecare buturugă ce cade. Clădirea unui eșafod n'are un ecou mai surd. Sufletul meu e asemeni turnului ce moare sub loviturile berbecului¹ neobosit și greu.

Mi se pare, legănat de lovitură aceasta monotonă, că se bate în cuie, cu mare grabă, un cosciug undeva... Pentru cine? — Era vară ieri; iată toamna! Sgomotul ăsta tainic răsună ca o despărțire.

II.

Imi place lumina verzuie a ochilor tăi lungi, dulce frumusețe; dar toate-mi par amare azi, și nimic, nici dragostea ta, nici iatacul, nici

¹ Instrument cu vârful în formă de berbec, și cu care anticii se slujeau să găurească zidurile.

căminul, — nu fac pentru mine cât soarele ce strălucește pe mare.

Și totuși, iubeste-mă, inimă duioasă!, fii mamă, chiar pentru un nerecunoscător, chiar pentru un rău; iubită ori soră, fii dulceața trecătoare a unei toamne glorioase ori a unui soare în amurg.

Scurtă sarcină! Mormântul așteaptă; e lacom! Ah, lasă-mă, cu fruntea pe genunchii tăi, să gust — regretând vara albă și arzătoare — raza galbenă și dulce a sfârșitului de toamnă...

Fântâna de sânge.

Uneori, mi se pare că sângele îmi curge în valuri, asemeni unei fântăni ce gâlgăie ritmic. Îl aud bine cum curge cu un murmur lung, dar mă pipăi în zadar ca să găsesc rana.

Dealungul cetății, ca într'un câmp îngrădit, el trece, prefăcând în insule mici, pietrele drumurilor, potolind setea fiecărei ființe și colorând peste tot cu roșu, natura.

Am cerut adeseori vinurilor înșelătoare să adoarmă pentru o zi groaza care mă sapă; vinul face ochiul mai limpede și ascute urechea.

Am căutat în dragoste somnul uitării; dar dragostea nu e pentru mine decât o perină de ace, făcută s'o dai de băut crudelor fete!

Trad. de V. E.

Trezirea primăverii

de Dr. I. R.

Urmarea anotimpurilor în natură e constantă: După iarnă urmează primăvara. Însă o întrebare la care încă nu s'a putut răspunde e, că oare vieța pământului cu ce anotimp s'a început? Treaba e aici cu mult mai încurcată de cât la vieța individului, unde începutul se face întotdeauna cu timpul copilăriei, pentru a percurge într'un tempo mai mult sau mai puțin grăbit calea ridicării, și apoi calea prăbușirii în mormântul rece, spre o iarnă îndelungată.

Natura nu cunoaște o iarnă vecinică, ea iarăși și iarăși se trezește la o vieță nouă. Se poate de altcum, că și ea să fi zăcut odinioară un somn foarte lung, căci se pare că înainte de epoca de față a stăpânit o epocă de ghiată, însă de când s'au topit nesfârșitele câmpuri de sloi de ghiată, cari acopereau pământul nostru, regulat după fieștecare iarnă urmează primăvara.

Trezirea primăverii!

Aceste cuvinte ne înfățișează o serie nesfârșită de icoane, cari prin reminiscențele individuale câștigă deosebite note de farmec. Bărbatul în deplină vigoare întimpină primăvara cu de tot alte simțăminte, decât tineretul.

Văile și dealurile se premenesc iarăși cu haina lor de verdeță, pregătindu-se pentru nunta

În adevăr modesta criptă dela Rășinari avea să primească în ziua de 21 Iunie 1878 un om mare, care merită să fie jelit de un neam întreg.

Va zice însă cineva, că faptele acestea ale lui Șaguna privesc numai o parte a poporului nostru și astfel amintirea lui nu este o datorință obștească a Românilor din această patrie și în genere a întreg neamului românesc.

Cel-ce ar judecă astfel, ar face ca acel frate fără minte și fără inimă, care locuind sub același coperiș cu alt frate alt său, ar zice: ce-mi pasă mie, de ce se întâmplă în locuința vecină?... Întâmplă-se ori și ce la fratele meu, mie nu-mi pasă!... Între furii, să-l jefuiască, vină potopul să-l înnece, arză-i focul avutul și culcușul, căci mie nu-mi pasă!... Și nu-și dă seamă, că furii, jefuind pe fratele său, vor năvăli și asupra lui; potopul, surpând odaia vecină va amenința și pe a lui; și focul, mistuind partea de coperiș de-a dreapta, va trece și la stânga!

Dacă în privința celei mai înalte instituțiuni sociale, în privința bisericii, soartea a împărțit arborele naționalității noastre în două ramuri, dintre care una se îndreptează spre răsărit, iară alta spre apus, aceasta nu însemnează ca aceste ramuri să caute a se nimici una pe alta, ci dimpotrivă, ele sunt datoare să se sprijinească una pe alta, bine știind, că amândouă răsar din aceeași tulpină, că amândouă se hrănesc cu același suc și că amândouă sunt supuse la aceleași primejdii; dacă se vor încuibă omidele într'una, vor trece și în cealaltă parte; când vânturi dușmănoase vor isbuti a culcă pe una din ele la pământ, de bună seamă va veni și rândul celeilalte.

De aceea între cele două ramuri ale bisericii naționale române o singură rivalitate e admisibilă: rivalitatea de a produce care mai de care roade nobile și a servi ca ocrotitoare ale naționalității noastre și a celor mai înalte interese morale și intelectuale ale ei. Iar bărbații mari ai neamului nostru, cari și-au jertfit viața, munca și averea pentru binele obștesc, — fără a ne uita, dacă au trăit și au lucrat în Sibiu sau în Blaj, în Arad sau în Oradea-mare, în Lugoj sau în Caransebeș, — trebuie cinstiți de toți Români.

Și între acești bărbați Șaguna ocupă, fără îndoială un loc de frunte.

Să aducem deci din adâncul inimei noastre mulțămăta cea mai ferbinte Părintelui ceresc, care ni l-a trimis în ziua de 20 Decembrie v. 1808, și să nu uităm de acea bună Româncă, Anastasia, care l-a știut mântul pentru neamul nostru.

În veci pomenirea lor!

Și acum, după acest modest prinos de recunoștință, adus primului președinte al Insoțirii noastre culturale, am putea începe lucrările, noastre, cuprinse în ordinea de zi, dacă n'am avea să mai îndeplinim o datorie de pietate.

Anume, aruncând o privire asupra întâmplărilor petrecute dela ultima adunare generală, ținută în Șimleul-Silvaniei, încoace, vedem cu durere, că în timpul acesta scurt Asociația noastră a pierdut câțiva dintre cei mai vrednici membrii ai sei, între cari, pe fruntașul între fruntași, fericitul *Alexandru Mocsonyi*, fost președinte de onoare al „Asociațiunii” și membru fondator al Muzeului în care ne aflăm.

Născut dintr'o familie fruntașă de origine macedo-română, ca și nemuritorul Arhiepiscop Andreiu Șaguna, familie nobilă nu numai prin trecutul său, ci mai vădit prin faptele sale naționale și filantropice, care a dăruit neamului nostru pe fericirii: Petru, Andreiu, Anton și George Mocsonyi, precum și pe virtuoasa Caterina Mocsonyi de Foen, mama fraților Alexandru și Eugen, — fericitul Alexandru Mocsonyi, după-ce a făcut studii serioase juridice și filosofice, a luat parte activă la viața politică, apărând drepturile naționale ale poporului nostru în dietele din anii 1865—1874, până când decepționat și desgustat de luptele politice s'a retras la proprietatea sa din Bănat, unde ducea o viață retrasă și meditativă. Deși însă retras din vârtejul politic, mult regretatul răposat urmărea cu atențiune toți pașii poporului nostru și când simțea, că este de lipsă a-și spune cuvântul său, în afacerile naționale sau culturale și bisericesti el și-l spunea cu toată bunăvoința, dar totodată cu toată înțelepciunea și cu tot cumpătul, care-l caracterizau. Când era vorba însă de ajutorarea vre-unei întreprinderi naționale sau de vre-o faptă filantropică, el băga fără șovăire mâna în buzunar și ajuta cu dărnicie tot ce i-se părea vrednic de ajutorat. Nu era aproape nici o instituție națională, care să nu fi fost sprijinită de fericitul Alexandru Mocsonyi cu sume însemnate. Astfel la clădirea edificiului, în care ne aflăm, dânsul împreună cu vărul său

regretatul Zeno Mocsonyi de Foen au dăruit suma însemnată de 24,000 coroane.

Afară de aceea mult regretatul răposat era și un erudit. Mai mult decât atâta: el era un adevărat filosof. Și dacă numărul publicațiilor sale nu stă în raport cu bogăția cunoștințelor sale, cauza era însăși natura retrasă și meditativă a lui. Sufletul lui, pe cât îl pot eu înțelege, semăna cu opalul nobil, care prinde razele soarelui, dar numai o parte mică din ele pot străbate printr'insul. Aceea, ce a scris și a publicat însă dovedește vederi largi, concepții înalte și o judecată deosebit de pătrunzătoare.

Cu un cuvânt, sub fața liniștită și palidă a lui Alexandru Mocsonyi se ascundea un spirit înalt și în trupul lui delicat bătea o inimă simțitoare pentru tot ce e nobil și frumos, și mai vădit pentru neamul său mult iubit și pentru diferitele lui instituțiuni.

În vederea acestor însușiri excepționale Adunarea generală a Asociației noastre, ținută în Septembrie 1901 aici în Sibiu, îl alese cu mare însuflețire de președinte al acestui așezământ cultural, demnitate, pe care mult regretatul, în vederea sănătății sale slăbite, o primi numai ca un răspuns la încrederea generală, ce i-se arătase.

Cu toate acestea nu pregetă a conduce Adunarea generală ținută în Oravița, în 14 și 15 Septembrie 1902.

Vorbirea, cu care deschise această adunare fu o nouă dovadă de adâncă lui înțelepciune și de căldura, cu care urmărea tendințele de înaintare ale poporului nostru. El definește din nou aceste tendințe, mai limpede de cum făcuse poate ori și cine până atunci, și arată, care este chemarea cea mai apropiată a Asociației.

„Lupta pentru cultură”, zice dânsul în această vorbire „nu este altceva decât lupta pentru existența națională. Firește numai cultura adevărată are această putere conservatoare, iar cultura adevărată nu poate să fie alta, decât numai și numai cultura națională”.

Iar despre Asociațiune vorbește astfel: „Prin Asociațiune ni-s'a deschis arena, la pragul căreia dispar toate veleitățile despărțitoare; pe această arenă ne prezentăm desbrăcați de toate particularismele, de toate divergențele confesionale, politice, locale ori provinciale; pe acest teren ne întâlnim cu toții uniți într'un cuget și o simțire.

naturii, care durează mai mult decât a noastră, a oamenilor.

Cu cât a trăit omul mai multe primăveri, cu atât mai plină de taine i-se pare această întâmplare plină de bucurii a naturii, dar și cu atât mai înduioșătoare i-se intruchipează simțăminte, cari i-se furșează în inimă. Cu cât mai tare am trecut de primăvara vieții individuale, cu atât mai mult ne vine să sămănăm schimbările naturii cu schimbările vieții noastre. Lumea ne apare atunci ca un mecanism foarte ingenios, pe care științele naturale cu mare trudă se silesc să-l pătrundă.

Legătura dintre viața individuală și cea a naturii ce ne încunjură, pe lângă toate deosebirile tot mai mult o vom observa, îndată ce vom pătrunde mai afund în taina vieții casnice. Științele naturale au tâlcuit deja multe din tainele naturii. Ele ne-au arătat, că omul, așa-numita cunună a tuturor creaturilor, e supus unor legi analoge a acelor ființe, cari în cărțile de zoologie și botanică ocupă treptele cele mai de jos.

Netăgăduite asemănări ni-se impun chiar și între om și plantă. Chiar și până în cele mai delicate amănunte se pot urmări analogiile acestea. Legile creșterii, sporirii sunt la urma urmei aceleași pentru toate vietățile. Ele se bazează pe schimbul de materii, pe creșterea și scăderea, pe schimbarea și prelucrarea elementelor de nutrire. Aceste ce e drept sunt diferite și produc-

tele lor sunt supuse unei variațiuni felurite, — însă asta n'are o însemnătate mare! Chemicianii descoper în materiile ce la vedere s'ar părea cu totul diferite, aceleași combinațiuni, cari numai în privința cvantității se deosebesc.

Noi știm că *aceraș* lege stăpânește întreaga fire, și că deosebitele arătări sunt numai expresiunea măiastră a aceleiași materii.

O materie fundamentală, care produce nenumărate modificări. Ea îmbracă forme, cari privitorului superficial îi tănuiesc originea.

Pământul-mamă înaltă an de an din simburile umil cele mai frumoase plante; ea este simbolul vecinic al vieții și al morții.

Cu tot dreptul se vorbește despre *vieață* și despre *moartea* naturii. Căci întreg procesul de dezvoltare în viața plantelor se asemănă vieții omenești. Zămislirea, încolțirea, dezvoltarea și înflorirea plantelor, cari se află și la om. Tendința fundamentală e și aici ca și acolo; numai forma difere.

Ori cine privește cu ochi înțelegători trebuie să observe în viața plantelor o analogie cu cea a altor ființe vii. Însă asupra întrebării, că oare această viață e conștie, părerile nu se unesc.

Pentruca să existe o conștiință, trebuie să existe mai întâi un suflet. Iertat e oare, cu puțință e să-i atribuim plantei un suflet? Vezi bine și în cazul acesta ar fi vorba numai de un suflet de plantă, care ar avea față de sufletul ani-

mălelor același raport, care există între sufletul de animal și cel al omului.

O mulțime de scrutători sunt aplicați a admite, cumcă și plantele au conștiință, prin urmare și suflet. Cumcă plantele simt și pot da și expresiune simțământului lor. Această părere însă o resping învățații cari în toate procesele ce se observă la plante văd numai o reacțiune fizico-chemică reinsotită de conștiință; deci nici sufletul nu-l găsec necesar.

Faptele le văd și le conced cu toții, dar în explicarea lor se contrazic cu vehemență.

Să privim un atare fapt. Dacă o plantă își întoarce frunzele după soare, acest fapt unii îl consideră de conștiu, căci planta trebuie că știe, că lumina îi face bine, pe când contrarii vieții plantelor nu văd în arătarea aceasta decât reacțiunea mecanică și chemică a plantei la irităriile razelor. Precum este bunăoară și urcarea sau coborârea argintului viu în termomehtrul expus razelor de căldură. Pentru schimbarea asta n'ar fi lipsă nici de conștiința unei temperaturi nici de vre-o urmă de activitate sufletească.

Asemenea cazuri din viața plantelor se mai pot aduce multe, precum și explicarea lor duplă, care formează o dilemă nedeslegată.

Materialismul și spiritualismul se ciocnesc aici cu vehemență. Ici o concepție cosmică spiritualistă, colo una mecanică. O parte crede într'o natură străbătută de viață, unde toate sunt

Asociațiunea este expresiunea unității și solidarității naționale pe terenul cultural al poporului român din Ungaria; iar prin organizarea ei ni-e dată posibilitatea concentrării puterilor noastre. Astfel, ca o zi epocală va străluci în analele ei ziua, în care Asociațiunea va vedea organizată sub stindardul său întreaga inteligență română ca o armată bine disciplinată în serviciul cauzei naționale. Concentrarea națională deci să ne fie lozinca!

După trei ani de zile înțeleptul bărbat, care rostise aceste cuvinte pline de adevăr, simțindu-se tot mai slăbit, se văzu silit a se retrage dela postul de onoare, la care-l chemase încrederea obștească. În vederea meritelor sale deosebite însă Asociația noastră se simte îndemnată a-l numi în adunarea generală din Timișoara, președinte de onoare al său, onorându-se astfel însași pe sine.

Și deși se știa, că Alexandru Mocsonyi suferă și cu greu poate părăsi casa, totuși ochii poporului nostru se îndreptau cu încredere spre castelul din Birchiș, de unde se deprinsese să primească sfaturi înțelepte și mână de ajutor. Până când în noaptea de 2 Aprilie n. c. i-se luă și această mângâiere.

Între lacrimile poporului întreg se depuseră rămășițele pământesti ale mult regretatului bărbat în cavoul familiar din Foeni, iar sufletul lui se îndreptă spre sferele senine ale Ceriului, ca să petreacă împreună cu sufletele celorlalți bărbați mari ai neamului nostru.

Să cinstim deci memoria acestui mult meritat bărbat, alături de a lui Șaguna, al cărui școlar și urmaș a fost în multe privințe; iar numele lui să-l scriem în inimile noastre în litere mai neperitoare, decât cele săpate în marmora acestui edificiu!

Și acum, conduși de spiritul înalt al acestor doi mari decedați și al tovarășilor lor de muncă de odinioară, care ne-au lăsat moștenire și ne-au încredințat spre păstrare și întărire această măreață instituție culturală, să începem lucrările noastre!

Declar prin urmare adunarea generală de deschisă.

numai diferite trepte ale vieții sufletești; alta ține sus și tare la starea excepțională a omului, care singur e investit cu suflet.

Mai presus de toate însă stă natura, căreia nu-i pasă de explicațiile pe cari le făuresc învățații în numele ei. Ea își urmează în tăcere căile hotărâte și-i pune omului într-una probleme, pe cari el poate nici odată nu le va putea deslegă.

Pulbere.

Aristocrații și oficioșii, tremur. Unii de aerul dinlăuntrul lor și alții de aerul dinafară.

Forța e sălbatică. Dacă în scremetile pământului s'ar amesteca forța, oamenii toți ar fi niște bestii.

Femeile sunt ca cetățile. Cu cât șiretenia și forța sunt mai mari, — cu-atât și cucerirea lor e mai sigură.

Umbrele serei și virtuțile noastre, se măresc contemplându-le.

Contemporanii noștri sunt în progres față de vremea trecută: au făcut meserii, din idealuri.

Părul, barba și prostia, sunt lucruri moștenite.

Situația politică este mereu aceeași. De câteva zile nu s'a ivit nici un moment mai important, căci declarația lui Andrassy și modul de soluțiune propus de Polonyi, nu se pot numi un moment important, care se imprime caracterul său întregi crize politice.

În conferința de aseară a partidului constituțional, contele Andrassy a rostit un scurt discurs, în care s'a ocupat cu chestiunea postului de vicepreședinte al Camerei, post îmbiat cu atâta prevenire și generozitate constituționalilor. Declarația aceasta deci nare nimica a face cu criza politică. Mai interesantă însă i-a fost declarația, ce a făcut eri în coluarele Camerei, în care vorbind asupra crizei politice a zis că „nu aceea e chestiunea, cine urmează la guvern, ci aceea, că ce aduce pe seama națiunii“. Iată deci pe Andrassy radicalul!

Când nu mai e cine să spună un cu-

vânt măcar, care să fie întru câțva de folos în mijlocul actualei încurcături, atunci trebuie să vorbească Polonyi, care totdeauna are ceva de spus fără ca cineva să fie curios de ceea ce dânsul cugetă asupra situației politice. Și dânsul a găsit un plan de descurcare care consistă în a se trimite regelui din partea Camerei o „adresă“, în care să se exprime tot ceea ce dorește majoritatea 48-tistă a Camerei. După părerea lui, noul cabinet ar avea să se aleagă dintre 48-tiști în frunte cu Wekerle. Dl Lukács László nu vrea să audă nimica despre aceasta.

Iarăș se învârtește chestiunea în jurul audiențelor. Se crede că Kossuth totuș va mai fi chemat odată de rege în audiență. Se mai vorbește și de eminenta audiență a lui Andrassy, Colomán Széll și Stefan Tisza, după a căror ascultare ar urmări deciziunea Coroanei.

Serbările „Asociațiunii“.

Ziua I.

Serviciul divin.

Martți dimineața, înainte de adunare, s'a ținut serviciul divin în biserica gr. cat. și în catedrala ortodoxă. În cea dintâi a servit părințele vicar din Făgăraș *Macavei*, asistat de protopopul *N. Togan*. În catedrală, P. C. Sa protosincelul *Dr. Miron Cristea*, asistat de protopopul *Dr. Ioan Stroia*, de preotul *Oct. Murășanu* și de diaconul *Dr. V. Stan*. Răspunsurile liturgice au fost date de cătră corul teologilor.

La priceasnă, P. C. Sa protosincelul *Cristea* a rostit o frumoasă predică ocazională, în care a arătat meritele mitropolitului Șaguna în jurul întemeierii Asociațiunii. O bună impresie a făcut amintirea frunțașilor de confesiunea unită, cari au lucrat mână în mână cu Șaguna pentru înălțarea acestei puternice instituții culturale românești. Cu citate din Șaguna și Cipariu și prin calde cuvinte de indemn, P. C. Sa a căutat apoi să trezească interesul și dragostea pentru Asociațiune și pentru ținta urmărită de ea.

Ședința de deschidere.

După serviciul divin, lumea se îndreaptă spre palatul muzeului național, unde se ține adunarea. În câteva minute, sala festivă a muzeului se umple de cel mai ales public românesc. La locul întâi zărim figura senină de moșneag vioi a I. P. S. Sale Mitropolitului Mețianu, a cărui prezență ne trimite gândul înapoi, la cele dintâi adunări ale Asociațiunii, când chipurile mitropolitilor noștri străluceau totdeauna, în frunte. Alături de I. P. S. Sa, venerabilul nostru președinte I. Șterca Șuluțiu.

La masa prezidențială ocupă loc vicepreședintele Asociațiunii *Andrei Bârseanu*, secretarii *Oct. Goga* și *Oct. Tăslăuanu*, membrii în comitet *N. Ivan*, *I. F. Negruțiu*, *Dr. Fl. Pușcariu*, *Partenie Cosma*, *Dr. E. Roșca*, *N. Togan*, *Arseniu Bunea*, *Dr. L. Lemeni*.

Presa este reprezentată prin dnii: *Gh. Popp* (Tribuna), *I. Duma* (Lupta), *Sever Dan* (Gaz. Transilvaniei), *I. I. Scheopul* (Universul), *Dr. V. Branște* (Drapelul), *T. V. Păcățian* (Telegraful român), *Dr. A. C. Domșa* (Unirea), *V. Osvadă* (Tovărășia), *Geagea* (Deșteptarea din Salonic), *Liviu Rebreanu* (Revista Bistriței), *Gh. Joandrea* (Foaia Diecezană), *D. Stoica* (Gazeta de Duminecă) și *D. Marcu* (Țara Noastră).

Pentru autorități a venit primarul orașului, dl *Alfred Dörr* și căpitanul poliției *Simonis*.

În fund, pe scenă, între brădui și palmieri, atârnă portretul mare, în olei, al mitropolitului

Pentruca să înainteze o instituție, o societate sau un popor, trebuie mai întâi o conglăsurire, o comunitate de idei și o apropiere de suflete. Unde nu se pune voință și suflet, nimic nu poate fi durabil. Sufletul e sâmburile pe care cu vremea se închiagă, se cimentează și cresc toate roadele puterii omenești.

Spunem acestea în legătură cu serbările „Asociațiunii“ noastre, cari s'au strecurat senine și calde printre noi și cari ne-au dovedit încă odată că armonie, bună înțelegere și muncă desinteresată, nu pot izvorî decât dintr'o conlucrare în comun și dintr'o apropiere a inimilor și aspirațiilor noastre.

Poate nicidecum Sibiul nu s'a învrednicit de o lume românească mai setoasă de cultură și progres și poate nicidecum orașul acesta plin de vânturi și de praf, n'a fost mai găzduitor și mai favorizat de o vreme plăcută ca 'n zilele serbărilor.

Transilvania întreagă și-a trimis aci mulți din propoveditorii prin graiu, din propoveditorii prin scris și simțire ai trebuințelor și necazurilor noastre. Și încărunții anilor și încărunții muncii și și încărunții durerilor s'au adunat la serbările „Asociațiunii“, pentruca împreună să deschidă cartea mare a culturii românești, împreună să-i trăiască paginile și împreună să caute a o îmbogăți și răspândi în masa poporului românesc.

— Salutăm unitatea sinceră, gândurile cinstite și sufletele neșovăitoare! Și ne place să credem că reînțorși cu toții pe la vetrele noastre, așezați iarăși în păcatele zilnice și mărunte, — vom ști să prețuim încă odată mai mult obârșia și năzuințele noastre și vom ști să pricepem cu mai puțină bătaie de cap și de inimă, cu ce anume sămânță trebuie să semănate lanurile neamului...

„Seara de cunoștință“.

E un vechiu, bun obicei, ca la ocazii de acestea lumea străină de localitatea în care se ține serbarea, să se strângă într'o anumită sală, unde de multeori pe lângă „cunoștință“ și bună dispoziție, un taraf de lăutari, fie el al vestitului Brașovean sau al altuia, șterge cu arcușurile lui măiestre colbul de pe inimile conmesenilor.

Această „seară“ a avut loc în restaurantul românesc Brote. A fost cercetată de un foarte numeros public. Asesorul consistorial pâr. Nicolae Ivan a salutată oaspeții în numele „Asociației“. Corul seminarului nostru a cântat mai multe bucăți frumoase... și voia bună, discuțiile înflăcărâte și seninătatea s'au strecurat până către miezul nopții.

Șaguna. Pe peretele din stânga este portretul lui Al. Mocsonyi.

Sala geme de lume, când se ridică dl Andreiu Bârseanu să-și rostească discursul de deschidere. Dela cele dintâi cuvinte, sala reintră într-o tăcere solemnă. Într-un stil de o limpezire clasică, cu pătrundere și o logică aproape neobișnuite la noi, și cu căldura, în care maturitatea vârstei amestecă atâta putere și armonie, dl Bârseanu străbate și luminează minunata viață a lui Șaguna. Sala întreagă se cuprinde ca de o adevărată furtună, când dl Bârseanu spune:

...Faptele lui Șaguna privesc pe toți Românii, fără deosebire de confesiune. — *De pustiirea pe care o face omida în ramura dreptă, se resimte deopotrivă și ramura din stânga a pomului, pentru-că amândouă se desfac din aceiaș tulpină.* — Intre cele două biserici surori nu poate să fie decât o singură rivalitate: aceea, de a aduce roade cât mai frumoase pentru neam...

După dl Bârseanu ia cuvântul dl Vecerdea care, în scurte cuvinte, aduce salutul frățesc al „societății pentru fondul de teatru“; apoi dl Ghiță Popp, care vorbește în numele Asociațiunii Arădane, spunând, că Societatea aceasta n'a luat ființă dintr'un gând de separatism, ci din dorința de a ridica un contra-fort, o meterează la marginile Românismlui. — Amândurora le răspunde, frumos și cald, dl Bârseanu.

Se trece apoi la alegerea comisiilor: comisia pentru cenzurarea raportului general, comisia financiară și comisia pentru înscrierea de membrii noi. În urmă se citește următoarele propuneri, cari se dau spre studiere comisiei pentru cenzurarea raportului general:

1. Asociațiunea să tipărească un calendar național (Preotul Tr. Mihalca).
2. În „Transilvania“ să se tipărească numele tuturor membrilor fondatori și pe viață decedați (N. Pahonie).
3. Înființarea unei secții agronomice speciale (Aurel Nistor).
4. Să se institue posturi de secretari plătiți, în despărțăminte (Dr. D. Stoica).
5. Asociațiunea să grupeze în cadrele ei societățile de meseriași (M. Someșanu.)

Dl Bârseanu propune apoi, că adunarea să-și exprime doliul și recunoștința sa față de Șaguna și Al. Mocsonyi, prin ridicare. Despre acest frumos act de pietate să ia notă și în procesul verbal al ședinței.

La sfârșit, nuvelistul nostru dl I. Agârbiceanu își dezvoltă interesanta sa conferință plină de observații juste, zugrăvind cu mâna sigură a artistului, câteva din păcatele vieții românești. Vieța noastră socială — zice dl Agârbiceanu — prezintă fenomene ciudate de nestatornicie. Cartea era odată un mijloc de desăvârșire, azi ea este un mijloc de-ați câștiga pâinea. Pe cei mai mulți îi duce azi la învățătură dorința de-a face carieră. De când cu congrua, s'au umplut toate seminariile noastre. — Ne trebuie suflete frumoase. Acestea nu se pot găsi de-a gata, ele trebuie formate. Școala cea mai bună ne poate fi familia și societatea.

La noi sunt mulți cu fumuri de aristocrați. De-o singură aristocrație avem nevoie: cea intelectuală. Trebuie să ne creiem însă și o clasă de mijloc, ca să avem un sprijin puternic în lupta pentru idealurile noastre.

Sunt multe datorii de împlinit, și le vom împlini numai atunci, când vom pune umăr la umăr, și ne vom așterne cu toții, solidari, pe muncă...

Conferențiarul este aplaudat călduros. I. P. S. Sa mitropolitul să ridice dela locul său și-și întinde mâna.

Adunarea să încheie prin următoarele cuvinte inspirate ale dlui Bârseanu:

Mulțumesc întregului public, și mai ales îi mulțumesc I. P. S. Sale pentru interesul pe care-l arată față de lucrările Asociațiunii. Am dori ca arhieriei noastre să fie totdeauna în fruntea mișcărilor noastre naționale. (Aplauze puternice) Ei ar trebui să fie interpreții adevărați ai convingerilor noastre (Aplauze).

Recunoaștem că e grea chemarea lor, dar pentru situații mari, să cer inimii mari. (Aplauze furtunoase). Astfel de inimii așteptăm și noi dela arhieriei noastre. (Lungi ovații).

Banchetul.

La ora 1 $\frac{1}{2}$ se începe banchetul, în sala cea mare dela „Unicum“. Sunt patru mese lungi, întinse pentru 250 persoane. Neocupat nu rămâne nici un scaun.

Aici, primul toast îl ridică dl Bârseanu, pentru Maj. Sa. Românii, zice dl Bârseanu, totdeauna au fost credincioși patriei și tronului. La toate ocaziile mari ei știu să-și aducă aminte de Maj. Sa. Această aducere aminte isvorește dintr'un sentiment de adâncă recunoștință. — Sub Francisc Iosif I. s'au înălțat multe instituții culturale de-ale noastre. Intre ele și Asociațiunea. — *Deși inima noastră sângează astăzi de multe răni, ridicăm acest cel dintâi pahar în sănătatea Maj. Sale Francisc Iosif I.* (Aplauze).

Dl Gh. Pop de Băsești închină pentru comitetul Asociațiunii, care stă cu atâta cinste în fruntea acestei înalte instituții de cultură.

Dl N. Ivan: În timpul din urmă Sibiiul se afirmă tot mai mult ca centrul cultural și național al Românilor ardeleni. Chiar aici, în sala asta, s'a stabilit acum 3 ani programul politiceii noastre naționale. Vecini ne sunt Sașii, un popor cult, care știe să aprecieze nizuințele noastre.

În fruntea acestui popor stau bărbați luminați, cari nu s'au pus niciodată în calea acțiunilor naționale ale Românilor. Închină paharul său pentru dl Albert Dörr, primarul orașului Sibiiu. (Aplauze).

D. Albert Dörr (în limba germană) își arată mulțumirea și admirația sa pentru felul frumos, cum știu Românii să comemoreze amintirea aceluia bărbat providențial, care a fost Șaguna. (Aplauze).

Octavian Goga: Neamul nostru are un singur trup. Șira spinării din acest trup sunt Carpații. Plecându-ne urechea vom auzi aceeași limbă și vom surprinde aceleași vibrații ale sufletului, și în dreapta și în stânga Carpaților.

Azi trebuie să ne dăm seama, că este o datorință a noastră a tuturor să cunoaștem de aproape toate fibrele acestui singur trup. O judecată limpede asupra poporului nostru nu ne putem forma decât după cunoașterea deplină a neamului întreg. (Aplauze).

A sosit vremea să ne pătrundem cu toții de trebuința unei mari solidarități. Toate acțiunile noastre trebuie să plece azi din conștiința adâncă a solidarității noastre naționale.

Unitatea sufletească este supremul nostru ideal. (Aplauze). Trebuie să săpăm semnul acestui ideal și în sufletul masselor. Numai atunci ne vom putea mândri cu roadele muncii noastre, când funcționarul de poștă din Sătmar și impiegatul din Tulcea vor lauda pe Dzeu în aceeași limbă, a lui Eminescu. (Aplauze.) Acesta va trebui să fie preludiul marelui cântec de biruință al neamului. (Aplauze).

La munca de apropiere a Românilor de pretutindeni a contribuit și Asociațiunea. Dar nizuințele acestei societăți numai atunci vor înflori frumos, când cu toții ne vom înșirul sub steagul ei.

Este o bucurie pentru noi când vedem că frații noștri din Regat ne-au făcut obiectul atențiunii lor, și vin tot mai des să ne cunoască. Închin paharul meu în sănătatea străinilor de acest oraș, în sănătatea fraților din Regat, pe cari îi rog să ducă și acasă la ei vestea, că aici trăește acelaș popor, care ține piept cu toate

forțele protivnice, ca să-și păstreze naționalitatea (Aplauze).

Imi vine în minte povestea împăratului, care cu un ochiu râde, cu altul plânge. Dvoastră sunteți ochiul care râde. Închin paharul meu pentru păstrarea credinței, pe care o avem cu toții, că vom ajunge vremea, când amândoi ochii împăratului vor râde. (Aplauze puternice).

D. Micescu, deputat din Pitești, îi mulțumește dlui Goga pentru frumoasele cuvinte și ne asigură de dragostea Românilor din Regat.

D. A. Bârseanu închină pentru Badea Gheorghe, veneratul președinte al partidului nostru național.

Octavian Goga: Nu în calitate oficială, de funcționar al Asociațiunii, ci ca reprezentant al tinerimii, ridic paharul meu pentru dl Bârseanu, președintele și conducătorul nostru. (Dlui Bârseanu i-se fac călduroase ovații de către întreaga sală).

Dl Dr. Liviu Lemeni: Presa este astăzi a șaptea putere. Se poate constata, că în timpul din urmă și presa noastră a luat un avânt îmbucurător. Azi vedem în mijlocul nostru un număr frumos de ziariști, cari se îngrijesc ca lucrurile bune ce se fac aici, să se imprăstie în toate părțile. Închin acest pahar pentru reprezentanții presei noastre. (Aplauze).

Cu acestea încheindu-se partea oficială, dl Ermil Borcia dă cetire câtorva improvizații de-ale Dsale, în versuri, cari, cu umorul lor sănătos și cu forma lor necăutată, fac un haz general. Lăsăm să urmeze două-trei la întâmplare:

Abdul Hamid, de când știe Că în temnița de stat Din Ungaria „Români“ N'au harem — s'a împăcat.	Centenarul lui Șaguna Demn, dar simplu s'a sărbătorit, Cu o stradă Magistratul Sibiian ne-a onorat.
---	--

Bosnia e anexată Cu mult tact și ager zel, Uniforma cea mai nouă Nu s'a murdărit de fel! Monarchia e salvată De un european scandal. Și la culme vesel joacă Sârba — domnul Aerenthal.	Să sperăm că și statuia Eminentului Prelat Pân' la centenarul dublu Doar i-o vom fi ridicat. * Vâl de umbre se țesuse Peste al nostru viitor, Când o strâșnică Lumină Răsări din Consistor.
---	---

Moderatții fac progrese. Rezultatul e splendid Căci programe au chiar două Însă n'au nici un — partid.	* Și un plan măret de „Bancă Culturală“ se născu. — Cultura? — s'a pus „ad acta“ Banca însă se făcu *
---	--

După banchet, publicul a vizitat expoziția organizată de școala de industrie din localitate, rămânând încântat de cele văzute.

Seara, la orele 8, a avut loc concertul „Reuniunii române de muzică“ din Sibiiu. Cu această ocazie am avut din nou prilejul de-a asculta pe lângă un cor excelent, minunata voce a dnei Veturia Triteanu și pe sărbătoritul nostru bariton, preotul Octavian Mureșanu.

Dar, ce ne-a fermecat mai mult, dându-ne și chezașia unei puteri creatoare în muzică, la concertul acesta, a fost: „Rugăciune“ și „La arme“, două compoziții noi ale dlui Liviu Tempea.

Dealtfel noul director al „Reuniunii“ ne e cunoscut de mult și noi știm să ne așteptăm la prestațiuni muzicale cât de mari din parte-i.

Ziua a doua.

Ședința de încheiere.

Ședința se deschide la ora 10 jum. Se citește mai întâi numeroase telegrame de felicitare, apoi o călduroasă adresă dela marele filoromân, profesorul Urban Jarnick din Praga.

Dl Virgil Cioban preot militar în Viena prezintă următoarea propunere: Asociațiunea se adreseze o rugare către ministerul de războiu, în care să ceară încuviințarea, ca preoții militari să poată deschide în serile de iarnă, cursuri de scris și citit pentru soldații români. Propunerea să transmită comitetului.

Urmează raportul comisiei financiare, făcut de dl V. Osvadă. Raportorul găsește că socotelele comitetului central sunt exacte. Averele Aso-

ciațiunii este astăzi de 879,180 cor 51 fl. veniturile fondului general sunt prevăzute cu suma de 34,382 cor. iar cheltuielile su 34,304 cor., rezultând un excedent de 78 cor. Venitul total al fondurilor și fundațiilor este de 60,295 cor., din cari se adaugă la capital 10,790 cor.

Dl Dr. V. Branște raportează în numele comisiei cenzurătoare. Asociațiunea — zice dl Branște — are o îndoită menire: 1) de a intermedia poporului cunoștințele necesare; 2) și de a creă mijloacele pentru apărarea culturii și literaturii noastre.

Trebuie să ferim instituțiile noastre de influențe străine. În limba românească, noi îmbrăcăm adesea cugetări străine. Aici, pe terenul acesta este chemarea Asociațiunii. Chiar și ramul economic trebuie luat între preocupările noastre. Viața culturală este condiționată de starea economică. Asociațiunea a și publicat concurs pentru un conferențiar agronomic.

Mai departe ar fi necesar să se ție mai multe conferențe și să se înființeze mai multe biblioteci pentru popor. Când facem ceva pentru popor, să nu fie numai o aparență. În privința asta se fac multe greșeli. La noi se tolerează conferențieri, cari nu știu românește sau nu stăpânesc îndestul materialul conferinței. Cărțile tipărite de Asociațiune nu sunt toate corăspunzătoare. Comisia își dă seama de greutate, și-și exprimă dorința, ca din partea comitetului să se elaboreze un plan special, *un nou program de acțiune*.

S'a propus aceasta unei secțiuni agronomice. Chestia aceasta nu se poate rezolvi definitiv.

Ne-a preocupat mult și chestia despărțămintelor. N'ar fi rău, dacă s'ar institui, cum s'a propus, secretari de despărțăminte. Ideea asta s'ar putea realiza cu timpul.

S'a mai propus ca Asociațiunea să editeze un calendar național. Cea mai căutată carte la poporul nostru este călindarul. Un calendar bine redactat este un mijloc excelent pentru atingerea scopurilor Asociațiunii.

S'a propus încorporarea societăților de meseriași în cadrele Asociațiunii. Acesta este un plan primejdios. De ce să disolvăm societăți existente bune?

În numele comisiei cenzurătoare, dl Branște face următoarele propuneri:

1. Adunarea să ia act de raportul general.
2. Adunarea își exprimă doliul pentru membri decedați.
3. Adunarea invită comitetul să facă propagandă mai mare pentru înscrierea de membri noi.
- Comitetul să ia în desbatere propunerea dlui Stoica.
5. Să se acopere cheltuielile conferențiarilor populari.
6. Comitetul să cenzureze și din punctul de vedere al limbii broșurile populare ale Asociațiunii.
7. Adunarea invită comitetul să desvolte, conform regulamentului și între marginile posibilității, mai multă activitate literară.

Toate aceste propuneri sunt primite de adunare. În urmă comisia își exprimă părerea de bine pentru reînființarea revistei „Transilvania“, aduce mulțumirile sale pentru dicționarul topografic întocmit de dnii Silvestru Moldovan și N. Togan și regretă că autoritățile pun tot felul de piedeci în calea despărțămintelor Asociațiunii.

I se dă apoi cuvântul dlui Goga, secretarul literar al Asociațiunii. Critica dlui Branște e nedreaptă, zice dl Goga. Nu-i adevărat, că Asociațiunea n'ar fi muncit de-ajuns pe terenul literar. Dsa a propus acum 3 ani înființarea unei reviste pentru popor. S'a înființat atunci „Țara Noastră“, care însă a trebuit să fie sistată după un an. Tot Dsa a propus ca revista „Transilvania“ să rămână în forma unor Anale. Comitetul nu i-a primit propunerea. A propus apoi ca

biblioteca populară a Asociațiunii să apară lunar. Nici propunerea aceasta nu i-s'a primit. Toate năzuințele nobile ale Asociațiunii se sfarmă de neputințele materiale.

Ar fi de dorit, ca membrii, care vin odată pe an la adunările Asociațiunii, să se lase de obiceiul rău al criticei. Mai bine ar veni cu planuri serioase de acțiune. În sfârșit soarta unei societăți nu poate fi legată de o singură persoană, de un secretar care este mai mult un organ executiv. Trebuie să lucrăm cu toții, dacă vrem ca Asociațiunea să dea roade.

În numele comisiei pentru înscrierea de membri noi, dl Crăciunescu raportează, că s'au mai înscris 10 membri fondatori, 27 pe viață, 22 ordinari și 23 ajutători. În total s'au încasat 2.890 cor.

Dl Tăslăuanu spune că s'a primit o invitație a secției Dej, pentru de a se ține viitoarea adunare generală acolo. Se primește.

Dl Andreiu Bârseanu rostește apoi, drept încheiere, următoarele frumoase cuvinte: Constat cu bucurie, că discuțiile din adunare s'au ținut la nivel. Putem fi mulțumiți și cu rezultatele materiale.

Dacă Asociațiunea n'ar face altceva decât ar da prilej frunțașilor noștri de a se întâlni — și acesta ar fi un rezultat.

Cu această ocazie am văzut, că același sentiment ne călăuzește pe toți: să lucrăm din toate puterile pentru înaintarea poporului nostru.

Scriitorul ungar, baronul Eötvös a spus odată, că nizuințele de cultură ale naționalităților sunt o întrecere de a ajunge pe vârful unui deal. Care naționalitate va ajunge mai curând pe vârful dealului, aceea va birui. — Și noi luăm parte la întrecerea aceasta, am dori însă, ca să nu ni-se pună piedeci în cale. (Aplauze).

Pe sufletul nostru vrem să fim noi stăpâni. Ne-am jertfit averea și sângele pentru țară. Sufletul nu ni-l vom jertfi însă niciodată. (Aplauze puternice). Peste sufletul nostru avem un singur stăpân, pe Dzeu, care ni l-a dat. (Aplauze).

Mulțumesc încă odată pentru interesul ce l-ați arătat pentru lucrările Asociațiunii și doresc să ne întâlnim în aceeași armonie și dragoste frățească (Aplauze. Ovații).

După cuvintele dlui Gavril Tripon avocat în Bistrița, care, în numele adunării, mulțumește comitetului și indeosebi dlui președinte pentru tactul și înțelepciunea cu care conduce lucrările Asociațiunii, ședința se încheie la ora 1.

După prânz, la orele 4, dl Branște și-a desvoltat conferința sa, despre activitatea filosofică a regretatului fost președinte de onoare al Asociațiunii, Al. Mocsonyi.

Conferențiarul spune că Mocsonyi a dus cu el în mormânt un întreg nou sistem de filosofie, căruia din lipsă de timp, nu i-a putut da forma vie a luminii.

Făcându-ne să înțelegem pierderea suferită prin moartea filosofului, — dl Branște își încheie conferința.

Cu un strălucit bal dat de „Reuniunea femeilor române“ din Sibiu, ziua adoua, a serbărilor „Astei“ s'a sfârșit.

Joi seara s'a reprezentat în teatrul orașenesc de aici „Jertfa“, piesă de Miclescu și „Șezătoarea“ cunoscuta operetă a dlui Dr. Tiberius Brediceanu.

Diletanții au muncit serios pentru ca să scoată ceva dintr'o piesă slabă. Dșoara Claudia Goga are mult temperament artistic. Bunăvoință și dragoste de scenă are și dna Vătășanu și și dl Băilă.

„Șezătoarea“ a decurs ca totdeauna: senină și înviorătoare. Uvertura spune atât de mult, încât ne îndatorează cu o revenire mai largă...

CRONICA EXTERNĂ.

Anarhia în China. „Times“ află din Peking, că niciodată nu s'au întâmplat atâtea abuzuri și crime ca de rândul acesta în China. Regentul actual patronează în mod abuziv pe Mancurieni în contra Chinezilor băștinași. În funcțiile importante nu se numesc decât numai mancurieni. Astfel regentul actual a numit dintre cei doi frați ai săi, pe unul ministru de marină iar pe celălalt ministru de războiu. Ambii prinți sunt prea tineri, ca să poată fi vrednici de funcțiunea lor. Mandarinii chinezi cer depunerea regentului, mai ales că trăește retras și nu pricepe ce se petrece în jurul său. Situațiunea aceasta desperată se spune că a creat-o soacra regentului, care nu se gândește decât la îmbogățirea familiei sale. Marii mandarini sunt cu toții însă în contra ei.

Anglia ia măsuri în contra vaselor ce intră în porturile sale. Mare senzațiune produce în Filadelfia o circulară a consulului englez, în care se pune în vedere tuturor căpitanilor de vapoare că, în anumite cazuri, să nu se apropie decât cu cea mai mare precauțiune de porturile Angliei. Când se dau circulare de aceste de obicei se explică cauza, arătându-se, spre pildă că se fac manevre, ori vre-o altă împrejurare ce îndreptățește o astfel de măsură. De astădată însă nota circulară în cestiune se termină spunând, că relațiunile dintre Anglia și celelalte Puteri sunt atât de încordate, încât fără de întinse măsuri de precauțiuni nu se va mai putea intra într'un port englez.

Eventuala izbucnire a conflictului greco-turc. Se anunță din Creta că locuitori greci din această insulă au luat hotărârea de a lua parte la alegerile grecești și de a-și trimite reprezentanți în camera din Atena.

Știrea a produs enormă senzație aci. Dacă s'ar adevăra acest lucru, conflictul dintre Turcia și Grecia ar izbucni din nou mai puternic. Câci turcii sunt decși a face ori ce sacrificii pentru a și păstra drepturile lor.

Adunarea generală

„Reuniunii sodalilor români din Sibiu“.

Duminecă, în 26 Septembrie n. 1909, Reuniunea meseriașilor noștri sibieni, din prilejul tinerii adunării generale, a avut o rară și înălțătoare sărbătoare. La ora 2 p. m. salele spațioase ale Reuniunii erau tixite de membri: măestri și sodali, dornici de a afla rezultatele finale, la care Reuniunea a ajuns după activitatea rodnică desvoltată pe toate cărările, ce duc așezământul la înflorire, iar pe membrii săi la mândrie și îndestulare.

În cuvântul de deschidere al adunării, prezidentul nostru dl Victor Tordășianu trece în revistă toate lucrările mai de căpetenie săvârșite la Reuniune în timpul celor 12 ani, decând d-sa conduce Reuniunea. Aduce tributul recunoștinței sale tuturor aceluia, cari mână de ajutor au dat Reuniunii spre a să vedea adăpostită în casa proprie, pe care noi să fim stăpâni și în care, neconturbați de nime, să putem urmă spre țintele înscrise în inimile noastre ale tuturorora. Tractând despre frumoasele rezultate obținute în toate întreprinderile zice: „Va veni o vreme, când nu va fi meseriaș român, ori unde s'ar găsi el, care să nu urmeze exemplele grăitoare ale meseriașilor noștri sibieni, grupați sub stindardul nostru, căci noi nu ne-am mulțumit a aduna în jurul nostru numai pe sodalii noștri, ci adunat-am, chemat-am la lucru pe vrednicii măestri, apoi pe viitorii meseriași, învățăceii noștri, ba pus-am la contribuție și pe femeile noastre. Din această lucrare armonică a noastre vedem închegându-se familii de ale noastre de meseriași; vedem așezându-se în orașul nostru tot mai mulți măestri desinestătători; vedem cum mereu curg, ca la un adevărat focalar și aproape zilnic, calfe și învățăcei, doritori de a se încălzi și a se lumina în apropierea noastră etc. etc.“

În cele din urmă dl Tordășianu, făcând mențiune de darurile, cu cari Reuniunea a ținut să-l recompenseze pentru ostenețele sale, anume de inelul ce i-s'a dăruit; de albumul cu iscăli-

turile membrilor; de scaunul de onoare; de „Cartea de dureroasă memorie“, când d-sa a fost greu bolnav; de fondul „Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace și cu alipire către Reuniune“; de pretiosul orologiu de perete etc. etc., mulțumește membrilor și asigurându-i de dragostea sa, declară adunarea deschisă.

În vastul raport general al comitetului cu deviza: „Prin stăruință la izbândă“, și cetit de notarul S. Duca, să expune cum cărmăcii Reuniunii, spre a o scăpa de șicanele stăpânilor de case pe deoparte, iar de alta de rușinea și de însemnatele daune materiale și morale, pricinuite de deseale mutări dintr'o locuință într'alta, au apelat la generozitatea patronului nostru, a I. P. S. Sale Domnului arhiepiscop și metropolit Ioan Mețianu și a venerabilului Consistor, de a cumpăra pe seama Reuniunii casa din strada Bruckental Nr. 17 și de a o închiria deocamdată pentru Reuniune, cu rezerva, ca aceasta, când li va sta în putință s'o răscumpere. Cererea, încoronată de succes, Reuniunea din 1901 este adăpostită în această casă. La 1905 o parte a caselor au fost reedificate, când s'a avut în vedere atât ridicarea rentabilității caselor de închiriat, cât și mai ales să creăm pentru Reuniune localități încăpătoare și atrăgătoare. Reuniunea astăzi dispune de o sală mare, spațioasă în etaj și spre stradă și de-o sală potrivită pentru biliard. Din casele de închiriat se încasează în chirie anuală aproape una mie opt sute cor., fără salele folosite de Reuniune, pentru cari am putea computa o chirie de cel puțin 500 cor. Între chiriași se numără și „Reuniunea română agricolă sibiană“ și „Reuniunea română de înmormântare din Sibiu“, instituții acestea, cari contribuie la ridicarea moralului membrilor noștri și la înmulțirea venitelor și la întărirea clasei noastre de mijloc etc.

Darea de samă despre înființarea și înmulțirea numeroaselor fonduri ale Reuniunii, sunt cu o dovadă mai mult la ce se poate ajunge din unirea forțelor, din stăruința de a aduna mai bucuros puțin dar dela mulți, decât mulțisor dela puțini. Fondul văduvelor și al orfanilor în răstimp a avut venite: cor. 2822-62, dintre cari core 1427-19, daruri în amintirea iubiților răposați; cor. 503-62 din crucerii aruncați în lădițele săracilor; cor. 520-25 adunați de prezident cu „Pălăria D-zeu vede“ la producții etc. Cheltuindu-se, pentru cununi pe cosciugul unor membri răposați mai marcați, suma de cor. 202-32, el astăzi dispune de cor. 2620-30. Cu considerare la serbările jubilar, Reuniunea din pietate către marele Șaguna, care a fost primul ei patron, i-a dat acestui fond numirea „Fondul Andrei Baron de Șaguna pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor“. Fondul „Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace“, a avut venite totale cor. 1979-05, din cari cor. 1798-35 daruri dela particulari. „Fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași“ are cor. 1.723-19. „Fondul Neatacabil“ cor. 1.421-95. „Fondul expoziției jubilar“ cor. 564.— „Fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea calfelor fără de lucru“ cor. 524.— „Fondul Bechnitz“ cor. 340-63. „Fondul expoziției anuale“ cor. 330-08. „Fondul despărțământul femeiesc“ cor. 230-61; „Fondul jubilar N. Cristea pentru monumentele bărbaților bine-meritați ai meseriașilor“ cor. 230-11. „Fondul disponibil“ cor. 150-97. „Fondul steagului“ cor. 93.— „Fondul congresului“ cor. 34.56, „Fondul de 20 bani (al Halei) pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare“, căruia s'a pus bază cu contribuirea de câte 20 bani a prezidentului Tordășianu și alor 6 prietini ai săi, este proprietarul casei, prețuită cu cincizeci mii cor., și datoratul celorlalte fonduri cu sumele cu cari au concurs la plățirea capitalului investit în casă. El a avut, pe lângă chirii și pe lângă sumele investite de Consistor la cumpărare și la reedificare, următoarele venite: cor. 6765-09 din daruri dela particulari; cor. 1494-03 dela producțiile publice ale Reuniunii; cor. 84-74 interese după depuneri etc. Între erogațiunile lui, pe lângă sumele solvite în dare, pentru reparațiuni, pentru asigurarea contra focului etc., se numără cor. 15.078-34 replățire de capital (din cari cor. 1-500, avansați fără interese de membrul onorar P. Lucața) și coroane 7-035.20 plățiți în interese; datorita fondului e, afară de sumele avansate de fondurile proprii, ceva preste douăzeci mii cor. Avera curată a Reuniunii, după subtragerea datorțiilor, dau suma de aproape 23 mii cor., etc.

După protocolul fundamental, la Reuniune în restimp au fost înscrși 741 membri ordinari,

iar după protocolul anului curent Reuniunea în 1909 dispune de 84 membri ordinari, 124 ajutători, 8 fondatori, 17 pe viață și 4 onorari.

În partea privitoare la afacerile pur meseriești se enumără interesul purtat de Reuniune la așezarea învățăceilor la meserii; ocrotirea și ajutoarele exoperate pentru învățării pentru sodali și pentru măestri, indemnarea sodalilor de a se perfecționa în străinătate; aranjarea unui curs de contabilitate; aranjarea cu concursul Reuniunii agricole a marei expoziții industriale din 1902 etc.

În restul raportului se scot în relief meritele câștigate pentru cauzele meseriașilor de o samă de bărbați vrednici, între cari de prezidenții Reuniunilor surori și indeosebi de profesorul G. Precup, totodată prezident al Reuniunii din Blaj, apoi de cătră fostul dirigent al corului, dl Candid Popa, de cassarul Fl. Crucită, de membrul în comitet Ioan Bologna, măestru pantofar și de compactorul Petru Ilieș.

Adunarea generală, după ce ia raportul comitetului cu aprobare la cunoștință, la propunerea comisiei de reviziune a socotelilor, compusă din membrii Emil Petruț, George Mocian și Vasile Banu (raportor G. Mocian) aprobă socotelele Reuniunii în regulă purtate și documentate și dă comitetului absolutul. În conformitate cu propunerile comitetului, adunarea generală, cu considerare la meritele câștigate pentru cauzele meseriașilor, proclamă cu mare însufletire drept membri onorari ai Reuniunii pe dnii: Candid Popa, fost dirigent al corului Reuniunii; Florea Crucită, vechiu cassar; Ioan Bologna, vechiu membru în comitet; Petru Ilieș, compactor și pe profesorul Gavriil Precup, prezident al societății meseriașilor din Blaj; mai departe exprimă condeolență pentru membrii răposați; încuviințează procurarea din pietate a unui bust potrivit al mult regretatului Nicolae Cristea, fost întemeietor și prezident onorar al Reuniunii, care să se așeze la intrarea din etaj; decretează revista „Munca“ din Sebeșul-săs. drept organ oficial al Reuniunii și-i votează un ajutor de cor. 50; încuviințează scoaterea în tipar a „Anuarului“ al 2-lea, în care să se dea, între altele, biografia și portretul patronului nostru, al I. P. S. Sale Domnului arhiepiscop și metropolit I. Mețianu, al membrilor onorari C. Stejar, Pant. Lucața, D. Cunțan, Simeon Simoneti (Săliște), cum și al membrilor onorari proclamați în adunarea generală de față; apoi date statistice despre statul meseriașilor noștri din toate centrele etc. etc. Urmând la ordinea zilei desărcinarea fostului comitet, adunarea generală, având în vedere înmulțirea agendelor, înființează, pe lângă postul de cassar, un post de cassar contabil, tot asemenea pe lângă postul de notar și bibliotecar, câte un post de ajutor de notar și ajutor de bibliotecar. Membrul fondator P. Moga, cu considerare la starea de înflorire, la care Reuniunea s'a înălțat, mulțumită zelului desvoltat de comitetul ei, propune, iar adunarea generală votează mulțumită și recunoștință fostului comitet.

V. prezidentul G. Poponea, înainte de a se pune la cale alegerea noului comitet, rostește o cuvântare pătrunzătoare și bine simțită, în care, raportându-se la avântul îmbucurător, ce l'a luat Reuniunea, și care a pus în uimire pe toți câți s'au interesat de soarta și binele ei, a pus în uimire până și pe străini, căroră nu odată le-a stors admirațiunea — face apel la meseriași, ca însufletindu se de starea în care ne găsim, să și strângă rândurile, să se jertfească și mai mult pentru cauzele noastre, ca ăst mod să înălțăm tot mai sus bunul nume al așezământului, care poartă numele nostru. Să luăm drept pildă de urmat în această privință pe bărbatul faptelor, pe prezidentul nostru, în care am avut sincer povățuitor, desinteresat muncitor, stăruinței și indemnurilor căruia avem să atribuim cinstea și binele la care ne-am avântat. Drept aceia propune, iar adunarea generală votează prezidentului Tordășianu mulțumita și recunoștința sa.

Trecându-se la alegerea comitetului și a funcționarilor, la propunerea membrului I. Stanciu se proclamă aleși: prezident Victor Tordășianu, vice-prezident George Poponea, conducătorul tehnic al tipografiei arhidiecezane; notari: St. Duca și N. Roșca, cul. tip.; cassari: Florea Crucită, croitor și Nicolae Stoica (cassar contabil), cul. tip.; bibliotecari: George Trifan, cul. tip. și Ioan Miga, sodal pantofar; controlor: Ioan Stanciu, măestru zugrav; arhivar: George Joandrea, cul. tip., iar membri în comitet, ordinari: George Săsărman, măestru pantofar; George

Mocian și Dumitru Axente, cul. tip. și Vasile Ban, măestru cismar; suplenți: Ioan Roman, măestru frizer; Laurențiu Nemeș, măestru pantofar; Victor Maniu, măestru frizer și Nicolae Chirea, sodal rotar.

Exhaustată ordinea de zi, prezidentul Tordășianu, mulțumind numeroșilor participanți pentru armonica conlucrare și exprimând recunoștința sa vice-prezidentului G. Poponea pentru cuvintele incurajatoare, îl roagă atât pe dsa, cât și pe ceilalți membri, să fie la posturile lor, ca astfel să putem desăvârși opera plăsmuită de vredniciei noștri înaintași și declară adunarea generală încheiată.

Un binevoitor al meseriașilor.

Voi gânduri.

Vă duceți călătoare
Ca răuri cristaline,
Să vă 'mbătați de soare
De razele-i senine.

Ori mergeți turburate,
Ca valuri de furtună,
Să plângeți pe 'nserate
La razele de lună...

Voi gânduri, flori de vară,
A dragostii solie,
De ce mă chiamă iară
A voastră 'mpărăție?!

De ce mă chiamă iarăși,
Spre neajunsa zare,
Sălbaticii tovarăși
Din tainica cărare?!

De ce porni nebună,
A inimii bătaie
Când trebuia s'apună
La prima ei văpaie?!...

Elena din Ardeal.

Deschiderea congresului bisericesc s'a făcut Joi printr'un serviciu religios oficiat la catedrală. Azistă metropolitul Mețianu, episcopii și toți reprezentanții marcați ai clerului nostru.

Metropolitul Mețianu a ținut un cuvânt de deschidere. S'au făcut apoi formalitățile obicinuite. La apelul nominal au răspuns 71 deputați. Lucrările continuă.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.

Red. responsabil: DEMETRIU MARCU.

„GEOGEANA“,

institut de credit și economii, societate pe acții
— în Geoagiu (Algyógy). —

Primește depuneri spre fructificare:

Cu 4½%, dacă anunțul e scurt. Intrucât permite starea casei, aceste se replătesc și fără anunț.

Cu 5%, dacă sumele sunt cel puțin de 500 cor. și termenul de anunț 15 zile.

Cu 5½%, dacă se depun sume de 1000—2000 cor. cel puțin pe 1 an, cu anunț statutar.

Sume mai mari, după învoeli speciale.

Depuneri de ale corporațiilor culturale se retribuesc cu 6%.

Darea de interese o plătește institutul.

Interesele se capitalizează de două ori pe an: în 30 Iunie și 31 Decembrie.

Depuneri și ridicări se pot face și prin postă, ori prin mandate de cec. De asemenea punem la dispoziția celor doritori cassette de economizare.

Direcțiunea.